

УДК 81.573.7:82-3:82.06

Марія ЛІНЦУК, Тетяна МИСЛИВА

СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ЗМІНИ ОКАЗІОНАЛЬНИХ ФРАЗЕМ У ЖІНОЧІЙ ПРОЗІ 90-х РР. XX ст. – поч. XXI ст.

У статті розглянуто оказіональні фразеологічні одиниці, предстеровані у творчості М. Марус, С. Колотко, С. Мабеліської, ґрунтовно стиснувши наведеної фрази, фразеологічно такі способи конструювання ФО, як оказіони та сленг, розширюючи семантичний потенціал сленгових в оказіональному вживанні.

Ключові слова: жанри прози, оказіональні фрази, стилістична функція, модифікації, оказіональні фразеологічні одиниці, фразеологічна оказіонність, фразеологічний сленг.

Детальне вивчення мовних художньо-зображальних засобів жіночої прози 90-х рр. XX – поч. XXI ст. дозволятиме бачити ґрунтовно аналізову структурних, семантичних і функціональних особливостей фразеологічних одиниць (ФО), які літературні активно використовують у своєму літературному доробку. Фрази оказіонність у художньому мовленні струнни сліжжєсть, надають йому більшої художньої і естетичної краси, посилюють його літературну ваґрність, оказіонність і стислість, пружності опису» [4, с. 5]. Ще О. Курляко оказіонність вказує на функціонування ФО в художньому тексті, оказіонність стіль існує, мовляючи «багато зазначаєть від фразеології, того що від оказіонності стіль існує, мовляючи, що образно характеризують собою ... тпу словесних сполучень, що образно характеризують собою оказіонність поняття у даного народу, його способи думати» [5, с. 215].

Актуальними в галузі фразеології залишаються питання, які безпосередньо пов'язані з системністю ФО, а саме: являє полісемію, варіантність, процес фразеологічної модифікації, стилістичне функціонування фразеологічних одиниць у текстах.

Стилістичне навантаження оказіональних фразеологізмів, які є невід'ємним компонентом мови жіночої прози кінця 90-х рр. XX – поч. XXI ст., ще не було об'єктом спеціального вивчення, що і зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета нашого дослідження – охарактеризувати структурно-семантичні рівні модифікації оказіональних фразем: експансію формату ФО та фразеологічної сленгові, визначити стилістичне навантаження модифікованих одиниць у контекстуальній канві жіночих прозових творів.

(Учаси українські письменниці не обмежуютья лише вигаданими ФО, зафіксованими у фразеологічному словнику української мови (ФСУМ). Авторки, вказують до продуктування

вісного трактування усталених ФО, доповнюють їх ще більшю експресивністю та виразністю, а також надають їх певним семантичними та структурними відоміями і різною стислістю метою, для глибшого розкриття свого творчого задуму. Як вислідок – індивідуально-авторські вкрєщення ФО створюють невід'ємно оказіонально художнього вираження думки.

У процесі аналізу фразеологічного базису дослідники зітворюються з іменуванням термінологічного розмаїття (як у вичисляній, так і в зарубіжній науковій літературі) на позначення цього літературного явища. Так, Н. Тимошук послуговується такими термінами, як оказіональні зміни ФО, трансформативі ФО, деформативі ФО, модернізація ФО, модифікація ФО, оновлення ФО, актуалізація ФО, розклад ФО, фразеологічні неоготизми, індивідуально-авторські перетворення ФО, фразеологічні інновації, окказіональні фразеологізми, індивідуальні Модифікації, креатив-імпровізація Gebräuch, individuelle oder kreative Verwendungen та ін. [9]. Сама ж дослідниця надає перевагу використанню терміна «модифікація» [9]. Її подливи поділяють Н. Скіба, І. Дегтярьова, С. Пташник, Т. Каченя та ін.

Слід зауважити, що модифікації фразем породжують назву фразеологічних розмаїть, праживчених обґрунтовано їхньої приваґжжєності до нормативного чи канікни – познормативного явища. Однак переважєє думка тпк дослідників, які ствержують, що модифікації – не все ж такі нормативне мовленнєве явище, яке впливає на розвиток і розширення сучасної літературної мови заглом і фразеології зокрема (Н. Тимошук, І. Дегтярьова, С. Пташник, Т. Каченя та ін.) Численні індивідуально-авторські відоміями стійких словосполучень зарековують до оказіональних змін, які є «остійними джерелом посилення й поновлення експресивності цинської одиниці» [10, с. 55].

Необхідно розмежувати поняття «оказіональність» та «сучасність». У сучасній літературі є різні думки щодо трактування цих понять. Нам імпонує визначення Я. Карана, який підкреслює: «... якщо ж значення, структура чи компонентний склад ФО зазнали змін, то має місце оказіональне вживання фразеологізмів» [1, с. 128]. У сучасних фразеологічних дослідженнях, зокрема С. Пташник, Н. Тимошук, Т. Каченя та ін., оказіональні фразеологізми трактують як «мовні одиниці, які відносятья до складу стилістичних неологізмів, створених в дійсних певних авторів і не набули поширення» [8, с. 424].